

EIKÄ MIKÄÄN OLLUT MAHDOTONTA JÄRJESTÄÄ

**Suomen markkinointia ulkomaalaisille
journalisteille 1960-luvun lopulla**

Eero Vuohula

Intohimoni matkailuun sain isältäni, jolle maailman näkeminen oli kesämökkiä tärkeämpää. Kouluaikoinani matkailtiin omalla autolla ja telttaillen Brysselin maailmannäyttelyyn 1958, Rooman olympialaisiin ja huipentumana Istanbuliin 1963. Koululaisten hiihtolomalla pääsin aina Lappiin Pallakselle ja Kilpisjärvelle Matkailuliiton Erkki Torniaisen pitäessä järjestystä, ja siinä varmaan otsan uurteet syvenivät. Opiskeluaikoina olin näillä matkoilla sittemmin matkanjohtajana, osasin koululaisten kujeet.

Eräänä syksynä tuli soitto Torniaiselta, että nyt olisi ryhmä englantilaisia opettajia tulossa Enontekiön hotelliin jouluksi oppimaan murtomaahiihtoa. Lähdin heille oppaaksi, hotellin pihalla sukset jalkaan, lantio eteen, hiihdon rytmi ei ole itsestään selvää vasta-alkajalle. Legendaarinen hotellin johtaja Johanna Kaartinen piti hyvää huolta ja sotilasunivormussa saarnannut laestadiolaispappi, joka sai joulukirkossa eturivin mummot itkemään, herätti kyllä englantilaisissa opettajissa hämmennystä. Selitin sen johtuvan kaamoksesta, joka aiheuttaa arkista hysteriaa.

Matkailuliiton ulkomaanosasto alkoi sitten käyttää minua keikkaluonteisesti tänne kutsumiensa ulkomaalaisten lehtimiesten oppaana. Se oli opiskelijalle antoisaa hommaa, sain ranskankielen taitonikin käyttöön.

Ulkomaisten lehtimiesten kutsuminen Suomeen oli silloin tärkeä osa maamme matkailumahdolli-

suuksien markkinointia. Sehän oli kustannuksiltaan edullista, mutta vaati onnistuakseen paljon työtä. Ohjelmien tekoa johti ulkomaanosaston Ann-Mari Pihlström apulaisineen. Kutsuttavia toimittajia seuloivat ulkomaan markkinointitoimistot. Finnair, laivayhtiöt ja kaupunkien matkailuasiamiehet oli kaikki kytketty mukaan osoittamaan vieraanvaraisuutta. Matkailuliiton ulkomaanosasto koordinoi ja pian olin Ann-Marin apulaisena ohjelmia laatimassa ja poikamiehenä olin myös valmis matkustamaan kutsuttujen oppaana ympäri Suomea. Suomessa vieraili noihin aikoihin Matkailuliiton ja osin myös ulkoministeriön kutsumana kymmeniä lehtimiehiä vuosittain. Heille näytettiin maamme nähtävyydet ja parhaat puolet, joista he tekivät tv- ja radio-ohjelmia, kirjoittivat artikkeleita sekä matkailualan lehtiin että päivälehtien matkailuliitteisiin.

Joulun alla 1968 englantilainen laatulehti The Guardian halusi tehdä joululiitteensä Lapista kaikilla mausteilla. Lupauduin lähtemään oppaaksi toimittajalle ja lehden tunnetulle piirtäjälle Bill Pa-

pakselle. Paliskuntain yhdistyksestä kerrottiin, että poroerotus olisi ehkä nähtävillä Pallaksen Raattamassa. Hurjaa vauhtia ajoin heidät Pallakselle ... mutta porot oli jo laskettu takaisin tunturiin. Saman tien takaisin Pohjanhoviin, jonne sain tiedon että Utsjoen kupeessa alkaisi pian poroerotus. Väliin syötiin poronkärystystä, lohta ja lakkahilloa. Sitten hurjassa lumipyryssä pimeässä ajoin heidät Utsjoelle, välillä ei tietä paljoa näkynyt, vasta loppumatkasta kirkastui. Lumipyryssä autoon törmäsi metso, jonka kaappasin auton takakonttiin.

Pakkasta oli ainakin 20 astetta kun sitten aamulla poromiehet ottivat meidät kelkkoihinsa ja ajoivat meidät poronerotuspaikalle kauas tunturien väliin. Onni oli tällä kertaa mukana, ja saimme läheltä nähdä tuhannen poron token tulon aitaan. Olin varannut povitaskuun lämmikettä, jota sitten poromiesten kanssa nautimme parta huurussa. Metson olin jättänyt matkailuhotellin keittiöön valmistettavaksi. Emäntä kauhisteli ensin, ettei tuoretta lintua voi laittaa, sehän pitää roikkua viikon, jotta mureutuu. Sanoin, että keitāt miten kauan haluat, mutta pöytään se on illaksi saatava. Ja sekin onnistui. Ja sitten ajo takaisin Rovaniemelle. Kurkku meillä oli paluumatkalla kaikilla kipeä. En arvannut että ”lämmikkeemme” sekin oli tunturissa jäähtynyt pakkasen puolelle.

The Guardianin kahden aukeaman joulureportaashi oli upea ja ylisti Lappia, joulupukkia, Pohjanhovia ja eksotiikkaa. Tätä artikkelia piirroksineen Matkailuliiton Lontoon toimiston johtaja Phyllis Chapman levitteli kaikissa matkatoimistoväen markkinointilaisuuksissaan vielä seuraavanakin vuonna. Tiedämme, että se omalta osaltaan vaikutti brittien innostukseen tulla Suomeen joulumatkoille, mitkä sittemmin kasvoivat käsittämättömiin mittasuhteisiin.

Ranskalaiset ovat innokkaita virkistyskalastajia, onhan heillä Pohjanmeri, Atlantti ja Välimeri järviensä lisäksi omassa maassaan. Erään kalastuslehden toimittajan kanssa, jonka Pariisin toimiston päällikkö Marjatta Crouzet oli saanut lähtemään Suomeen, matkustimme ensin Ahvenanmaalle haukia narraamaan Hammarlandiin. Hotellin omistaja oli hyvin juonessa mukana, pariin päivään ei parhaille paikoille oltu päästetty muita virvelöimään. Hauki kävi heti uistimeen, vieras ei ollut tottunut moisiin vonkaleisiin ja hauki katkaisi hänen ohuet perukkeensa ja meni menojaan. Mutta pian nousi vahvemmillä vehkeillä parikiloinen, jonka hotellin emäntä toimittajan silmien edessä melkein elävä-

nä fileerasi ja paistoi, kastikkeena perinteinen munavoi. Toimittaja ja hänen vaimonsa söivät silmät loistaen, sääkin suosi. Ranskassahan hauki on hyvin arvostettu kala ja mitä isompi sen parempi. En kertonut että meillä ajatellaan päinvastoin, yli parikiloista me pidämme puisena. Mutta ranskalainen osaa tehdä erilaisia kastikkeita, siinähan se keittötaito onkin.

Sinä kesänä olin yli kolme kuukautta toimittajien kanssa liikkeellä, otin lentokoneen Suomessa 67 kertaa ja ajoin autoa tuhansia kilometrejä. Saksalaisista jäi mieleen autoliitto ADAC:n viehättävä toimittaja, jolle näytin ensin Järvi-Suomea ja sitten maata aina Inariin saakka. Hän työlästy i lounaisiin paikallisten matkailuasiamiesten kanssa, joiden kielitaito ei siihen aikaan riittänyt ja jouduin olemaan tulkkina. Hän päätti, että nyt saa riittää, hän haluaa lupaamaani koskenlaskuun Kuusamossa. Peruutin parin matkailuasiamiehen lounaat vedoten kiireisiin ja pahoittelin syvästi. Inarissa ihmetelimme matkailuhotellin pihan tuuheata ja vihreätä ruohomattoa, jota kotiporot siinä halukkaasti söivät. Saimme tietää, että ulkoministeriö oli sen etelästä tuottanut Belgian kruununprinssin Baudouinin vierailua varten.

Belgialainen tv- ja radiotoimittaja Robrecht Willaert kävi Suomessa monta kertaa ja teki ansiokkaita juttuja. Tv-ohjelmaan piti saada mm. suomalaiset häät, jotka Ann-Marin kaikkitietävän ja selvittävän yksikön mukaan löysimme oliko se Heinäveden tai vastaavasta puukirkosta. Aikataulu meni tiukaksi, ja otin VW Kleinbusin koneesta kaike n irti. Kuvaaja viritteli autossa kameransa kuntoon, äänimiehellä oli mikrofoni valmiina kädessä ja kun kaarsimme kirkon eteen, niin hääpari oli juuri tulossa kirkosta ulos kauniissa auringonpaisteessa ja häämarssi vielä kaikui. Meni nappiin, mutta stressiä tuli.

Samaan ohjelmaan saatiin harvinainen presidentti Kekkonen haastattelu lenkillään Seurasaaressa. Robrecht juoksi painavan nagra-nauhurinsa kanssa Kekkonen vierellä ja kyseli urheilusta, Paavo Nurmesta, ja kalastuksesta. Ulkoministeriön pressin avustuksella oli saatu Kekkonen suostumaan haastatteluun ja ehtona oli, että toimittaja ei kysy ulkopoliitikasta mitään. Samaan ohjelmaan saimme vielä Tapio Wirkkalan haastattelun hänen Iijärven piilopirtillään, jonne ei ole maantietä vaan

sinne matkattiin Ivalojoelta vesitasolla. Lentokone ankkuroitiin järvelle ja Wirkkala haki meidät sou-tuveneellään. Haastattelu meni hienosti ja päälle nautittiin Wirkkalan currylla maustettuja siikoja ja Ultima Thule lasesta Finlandia-vodkaa. Tv-ohjelma pyöri Ranskan, Sveitsin, Belgian jne televisioissa useaan kertaan. Mutta kyllä sen kokoon juoksemi-
sessa nähtiin paljon vaivaakin.

Mottona oli näissä järjestelyissä, että mikään ei ole mahdotonta järjestää. Vierailujen anti oli saata-
va niin näyttäväksi, että se todella koskettaa lukijaa tai katsojaa.

Amerikkalaiset olivat aivan oma lukunsa. New Yorkin toimiston päällikkö Göran Hoving piti tärkeä-nä kuvajournalismia ja sai Suomeen lähetetyksi vie-railulle mm Holiday Magazinelle kuvaavat Archie Liebermanin ja Bob Stahmanin. Heidän kanssaan kierrettiin maata erilaisissa kinkereissä ja maise-missa. Stahmanin kanssa ystävyystyyn niin, että hän antoi pojalleen nimen Perry Eero. Lieberman halusi kuvata suomalaisia opiskelijoita juhlimassa. Menim-me Dipoliin, Bengt Pihlströmin oli mukana, mutta jouduimme poistumaan kun teekkarit eivät ymmär-täneet kuvaamista ja meidän oli paettava paikalta.

Englantilaisia toimittajia kävi taajaan. The Ob-serverin toimittajan kanssa kiersin Lappia ristiin rastiin. Hänelle maistuivat virvokkeet. Ivalon hotellista oli matkaa lentokentälle, mutta Con-vair Metropolitan -kone meitä odotteli kiitoradan

päässä moottorit pauhaten, ehdimme kyytiin, Fin-nair odotti.

Välillä asuin Pohjanhovissa päivän pari lähetetty-äni yhden toimittajan takaisin Helsinkiin ja odotta-essani seuraavaa tulevaksi Lappia kiertämään. Na-rikkavahtimestari tuli tutuksi. Kerran jo ihmettelin minne olin takkini unohtanut. Kun vein hänelle uuden takin, niin hän huomautti kohteliaasti, että herrallahan on jo täällä yksi takki.

Tätä Suomen matkailumarkkinointia tehtiin lä-hes talkoohengessä. Ei laskettu vaivannäköä eikä pyhäpäiviä. Uskottiin asiaamme vakaasti: Suomes-ta tehdään eurooppalainen matkailumaa. Vastuk-sena olivat monet tekijät. Suomi oli kaukana poh-joiskoillisessa ja Neuvostoliiton vaikutuspiirissä. Onneksi matkailutoimittajat eivät paljoa kyselleet suomettumisesta. Imatran valtionhotellin torni-kabinetista kyllä tirkisteltiin naapurin puolelle. Joitain heistä kyllä selvästi vähän pelotti, mutta kosken pauhinaan se pelko haihtui. Ja sitten jär-jestimme niin kiinnostavaa ja näyttävää ohjelmaa, että se sävähdetti ja meni läpi lehtiin sekä radio- ja tv-ohjelmiin. Ulkomaisten journalistien kutsuminen oli kaiken kaikkiaan merkittävä osa Suomi-kuvan kehittämistä noina aikoina. Ja se oli kustannuste-hokasta. Kuluihin osallistuivat tietysti myös Finnair ja kaupungit ja joskus elinkeinokin. Minulle henki-lökohtaisesti se oli elämäni vauhdikkaimpia ja an-toisimpia aikoja.

Eero Vuohula

VTM, Ranskan Hallintokorkeakoulun ENA:n diplomi

Suomen Pankki, ekonomisti 1972

EFTA:n sihteeristö, Genève, yksikön päällikkö 1987-95

EU:n komissio, yksikön johtaja, 1997-2007

Neuvonantaja, HAUS

